

Politični razgledi

Borba za Avstrijo

Zadnje mesece so bile prestolnice velikih zapadnih držav, Pariz, London, Rim in seveda Ženeva, priče neprestanih prihajanj in odhajanj, zaskrbljenih pomenkov, spletk in mrzličnih pogovorov najvplivnejših nemških, italijanskih, avstrijskih, rumunskih, čeških in jugoslovanskih diplomatov in politikov. Vsem je bila na ustnicah ena ter ista beseda: Dunaj. Kajti Dunaj je s slednjim dnem osrednejša točka srednjeevropske politike, okoli katere pa se vedno tesneje sučejo, prepletajo in zapletajo vsi veliki mednarodni problemi tudi največjih evropskih držav. Pred svetovno vojno je bil Balkan torišče vseh velikih mednarodnih spletk, križišče interesnih sfer evropskih velesil, ki so jim v njihovi igri pomagale male balkanske države. Na Balkanu je buknila svetovna vojna. Zadnja leta je videti, da je vlogo predvojnega Balkana prevzela srednja Evropa in v srednji Evropi ona najobčutljivejša točka, kjer se najotipljiveje križata vzhod in zapad: mala, sedem milijonska Avstrija. Zanj bi jejo danes strasten, neizurjenemu očesu velikokrat prikrit, a zato nič manj zagrizen boj, kakršnemu je bila Evropa le redko priča in ki ga brez dvoma še ni doživela podobnega od one slovite, ogromne borbe evropskih velesil, ki se je zaključila s svetovno vojno in z vsemi njenimi posledicami. Problem, okoli katerega se suče ta trda, mrzlična borba, pa je vprašanje obstoja in bodočnosti avstrijske republike, vprašanje „Anschlussa“, priključitve Avstrije k Nemčiji.

Uradno so bili to vprašanje pač že rešili zmagovalci v svetovni vojni, ko so se sešli na posvetovanja v Versaillesu, in so tej rešitvi dali vidno obliko v Saint-Gemainski mirovni pogodbi. Spremenili so Avstrijo v sedem milijonsko državo ter ji prepovedali, združiti se z Nemčijo, kakor so bili že prej prepovedali Nemčiji, priključiti si Avstrijo. S to politično rešitvijo pa še ni bilo rešeno vprašanje gospodarskega obstoja Avstrije, ne glede na dejstvo, da je bila ta rešitev od zmagovalcev vsiljena in je bila takrat ogromna večina Avstrijcev za priključitev k Nemčiji. V priključitvi, v „Anschlussu“ Avstrijci po razpadu avstroogrske monarhije niso videli le pravične politične rešitve svoje usode po načelu samoodločbe narodov, marveč tudi edino možno rešitev pred popolno gospodarsko propastjo. Dunaj je prevelika glava za neznatno avstrijsko telesce. Združena z Nemčijo pa bi Avstrija in Dunaj zopet prišli do nekdanjega vpliva in moči, do političnega vpliva na sosedne države, do gospodarske prodornosti v srednji Evropi in zlasti na bližnjem vzhodu.

„Anschluß“ je bil za Nemčijo in za Avstrijo vedno eden izmed največjih in najčistejših idealov. Obe sta videli in še vidita v njem uresničenje starodavnega pangermanskega sna in izpolnitev svojega kulturnega poslanstva na svetu. Kljub temu idealnemu gledanju pa so pri praktičnem reševanju tega vprašanja za Nemčijo in za Avstrijo vedno bili merodajni praktični, politični in gospodarski pomisleki. Ko je Bismarck koval moderno nemško državo, bi bil zlahka dobil Avstrijo za svoj načrt. A odločil se je proti priključitvi. Avstrija je bila katoliška, njemu pa je bilo do vodstva protestantske Prusije. Zato ni maral množiti številnih bavarskih in poreskih katolikov še z avstrijskimi katoličani. Poleg tega je bila Avstrija sestavina raznih narodnosti. Bismarck pa je snoval veliki in enotni nemški narod. Zato si ni maral kvariti svojega dela z državo, ki bi mu prinesla kopico tujih narodov, ki bi s časom razkrajajoče vplivali na mogočno nemško cesarstvo,

kakršno je živelo v njegovem duhu. Mrko je tedaj obvestil Avstrijce, da bodo bolje služili nemštvu, če ostanejo izven nemškega cesarstva.

Z druge strani pa so tudi Avstrijo vodili praktični pomisleki proti združitvi. Prusiji ne bi bila dorasla, zlahka pa je blestela nad svojimi Slovani in Madjari ter jim vladala po mili volji politično, gospodarsko in kulturno. Rajši je bila prva med Slovani in Madjari kakor zadnja ali vsaj ena izmed zadnjih med obilico drugih nemških držav. Poleg tega je bila še velika trdnjava in prednja straža nemštva na vzhodu in neizprosna branilka rimsko katoliške cerkve.

Po svetovni vojni pa so se razmere temeljito spremenile. Nemčija je prenehala biti nekdanji pruski branik. Avstrija je zgubila nenemške dežele. Vsi praktični premisleki so govorili za združitev z Nemčijo. Le s pomočjo Nemčije bi prišla do nove moči in veljave na jugovzhodu Evrope. Po porazu obeh nemških sil je priključitev zopet zdramila davni sen o zvezi Berlin—Bagdad. Priključitev je bila za poraženo Avstrijo vprašanje življenja ali smrti. Odrezana od prejšnjih tržišč, brez zadostnih lastnih dohodkov je predstavljala gospodarski nesmisel, ki mu je usojeno poginiti. Zato je bila njena prva misel, da bi se brez pomisleka vrgla v naročje svoje sestre in tovarišice v porazu. Iz razumljivih političnih razlogov pa so se priključitvi uprli zmagoviti zavezniki, predvsem Francija in nič manj Italija. S Saint-Germainsko in Versaillesko mirovno pogodbo so prepovedali priključitev, je pa seveda niso mogli zatreti v srcih in željah Nemcev in Avstrijcev. Z mnogoštevilnimi posojili so skušali omogočiti Avstriji gospodarski obstoj. Do zadnjega časa je vprašanje priključitve viselo mrtvo in neodločeno, in odkar je propadel Curtiusov načrt gospodarske združitve obeh dežel, se nikomur ni posebno ljubilo, lomiti si zobe ob tem trdem orehu, dokler z izvolitvijo Hitlerja za državnega kanclerja vprašanje priključitve ni iznenada zadobilo povsem nove vsebine, ki ga je spremenila v nemara najvažnejši problem današnje evropske politike.

Prva točka v programu nemških narodnih socialistov zahteva „združitev vseh Nemcev v veliki nemški Reich po načelu samoodločitve narodov“. Hitler si je predobro v svesti, da more biti težišče „tretjega carstva“ samo na vzhodu, na Dunaju, in da je priključitev Avstrije k Nemčiji prvi in glavni pogoj za uresničenje in obstoj „tretjega carstva“. „Anschluß“ je poglobitna točka Hitlerjevega imperialističnega programa. Ni si mogoče misliti velikega nemškega imperija brez Avstrije. Zato zahteva Hitlerjev zunanje politični program združitev vseh nemških narodov v veliko, zedinjeno nemško cesarstvo; očitno meri ta zahteva po združitvi vseh Nemcev na Alzacijo, brez dvoma tudi na nemški del Češke republike, a v prvi vrsti seveda na Avstrijo. Poleg tega zahteva Hitlerjev zunanje politični program, naj bi nemški kolonizatorji poselili ne Poljsko, ki je itak skoro preobljudena, marveč Rusijo in predvsem rusko Ukrajino. Jasno je, da je nemška penetracija Ukrajine zadeva daljše bodočnosti, ki nujno vključuje poraz Poljske, aneksijo izgubljenih vzhodno pruskih zemlja in nadvlado nad baltskimi državami. Popolnoma jasno pa je tudi, da pomeni Anschluß za Hitlerja in za slehernega z rasistično ideologijo prepojenega Nemca le zavzetje in utrditev prevažne izhodne točke, za nemštvo nujno potrebnega oporišča. Dunaj je izhodišče starodavnih nemških cest proti jugovzhodu; z Dunaja gre cesta proti Trstu, ki je okno v svet za vso južno Nemčijo; z Dunaja drži smer proti Solunu, kjer Egejsko morje odpira Nemčiji poti na bližnji vzhod; z Dunaja si je možno utreti pot do Galacza, do rumunskega ustja Donave ter do Stambula, izhodišča nekdanje „Bagdad-Bahn“, ki danes vozi preko petrolejskih ležišč.

Hitlerjevi naciji so s svojo udarnostjo in neučakanostjo kanili izsiliti priključitev kar se da hitro. Sprva so poskusili z diplomatskimi sredstvi, hoteč se

povezati z Italijo, Avstrijo in Ogrsko v združeno fašistično fronto v srednji Evropi. Ko pa se je Mussolini postavil po robu njihovim nameram in se dovolj jasno izrekel proti priključitvi, so skušali in skušajo še vedno izsiliti priključitev z upostavitvijo narodne socialistične diktature v Avstriji. Ker avstrijski naciji pripadajo Hitlerjevi stranki v Nemčiji in iz Berlina dobivajo vsa navodila in povelja, bi njihova zmaga v Avstriji pomenila dejansko združitve obeh dežel, ne da bi bile kršene mirovne pogodbe ali drugi mednarodni dogovori. Če bi se Hitlerju posrečil načrt z Avstrijo, bi bila sedemdeset milijonska Nemčija, strogo enotno in udarno organizirana z brezpogojno nacijsko disciplino, neomejena vladarica vse srednje in južnovzhodne Evrope, ki bi skušala priključiti si še vse Nemce iz obrobnih držav ter gospodarsko in polagoma politično zavladati na ogromnem ozemlju od Hamburga do Carigrada. Boj hitlerjevske Nemčije za Avstrijo je istoveten z bojem za politično in gospodarsko prevlado v vsej srednji in južnovzhodni Evropi, brez katere ni nemškega imperija.

Ti smotri gotovo niso neznani Dollfussu; gotovo vedo zanje Masaryk, Gömbös in Mussolini; dobro ve zanje brez dvoma tudi Vatikan. Vsi so si vsaj na tistem edini, da je treba preprečiti ta naval hitlerjevskega nemštva; vsi žele iz Avstrije ustvariti trden jez, ob katerem bi se razbili valovi hitlerjevskega imperializma in za katerim naj bi se srednja Evropa organizirala po svoje brez prevelikega vpliva hitlerjevske Nemčije. Vsaj štirje izmed teh Hitlerjevih nasprotnikov v borbi za Avstrijo soglašajo s slovitim Palackyjevim geslom: „Če bi Avstrije ne bilo, bi jo bilo treba ustvariti.“

Engelbert Dollfuß je dunajski krščanski socialist. Ko je v maju 1932 prišel na krmilo, je imel najhujše sovražnike v avstrijskih socialnih demokratih, ki jih je skušal brzdati s Heimwehrovci in z avstrijskimi pangermanisti. Zato Dollfuß spočetka ni bil nenaklonjen nacijem, njihovim metodam in priključitvi. Grmel je proti socialnim demokratom in poudarjal, „da naši volilci potrebujejo uniform, parad in praporov“. A čez nekaj mesecev je ta Hitlerček v zarodku obrnil hrbet hitlerizmu. Znatno se mu je ohladila vnema za „Anschluß“, ko mu je Francija z zavezniki obljubila močno denarno podporo v obliki velikega mednarodnega posojila. Še huje je obledelo njegovo navdušenje za priključitev, ko se je Hitlerjeva zvezda vedno više pomikala na nemškem političnem obzorju. Ko pa je napočilo „tretje cesarstvo“ in se je v Nemčiji pričelo „čiščenje“, prisilno izenačevanje vseh nenacijskih strank in ustanov; ko je bil tudi nemški centrum deležen iste usode kakor vse ostale stranke in je Hitler začel snovati zedinjeno protestantsko državno cerkev, je Dollfußovo ljubimkanje s priključitvijo in s hitlerjevstvom docela zamrlo. Danes ta dan je Dollfuß v odprtem, zagrizenem boju proti Anschlussu, močna in ovirajoča zapreka na poti hitlerjevskega imperializma. Poleg tega tudi ne gre pozabiti, da je Dollfuß katoličan in krščanski sociallec, ki mu gotovo niso tuji napor Vatikana za vzpostavitev močne katoliške države v srednji Evropi. Znano je, da je bila restavracija Seiplov nenehljiv in največji politični sen. V tej borbi proti Hitlerjemu imperializmu podpirajo Dollfuša Italija, Ogrska, Vatikan in po svoje seveda tudi Mala zveza s Čehoslovaško na čelu.

Najhuje bi bila s priključitvijo prizadeta Čehoslovaška. Če bi zedinjena, strogo centralistično upravljana Nemčija zajela Avstrijo, bi bila Čehoslovaška obkoljena od vseh strani s svojimi tremi milijoni Nemcev na severnih mejah. Osamljen in obkoljen bi ostal Masaryk v svoji češki državi, v neprestani nevarnosti, da se zaduši v nemškem morju. Za ceno življenja češke države mu je treba neodvisne Avstrije.

Neodvisno Avstrijo pa potrebuje tudi Ogrska. Res bi se utegnilo zgoditi, da bi ji Velika Nemčija odstopila некоč ogrski Burgenland in bi ji nemara pomagala pri reviziji mirovnih pogodb zoper Čehe, Rumune in Jugoslovane. Vendar Ogrri predobro vedo, da je njihova država naravni podaljšek Avstrije v Podonavju; dobro vedo, da bi bili izgubljeni, če bi pritiskalo na njihovo mejo 70 milijonov Nemcev, ki bi se nujno skušali razširiti vzdolž Podonavja do Črnega morja; priključitev bi za Ogrsko kakor za Prago pomenila postopno zasužnjenje nemškim imperialističnim smotrom.

Češka in Ogrska se borita za samostojno Avstrijo, ker bi priključitev ogrožala njun svobodni življenjski obstoj in razmah. Njuna borba je defenzivna. Vse znake podjetne, stvariteljske borbe proti enotni Veliki Nemčiji s priključeno Avstrijo pa kaže Mussolinijeva politika v srednji Evropi in na Balkanu. Brez dvoma je Mussolinijeva Italija najhujši bodoči nasprotnik Velike Nemčije, in srednja Evropa z Avstrijo v osrčju bo gotovo še torišče zagrizene borbe med nemškim, hitlerjevskim in italijanskim, fašističnim imperialismom. V vprašanju priključitve Avstrije k Nemčiji se življenjsko križata dva aktivna imperialismi, nemški in italijanski, ki si hočeta oba gospodarsko in polagoma tudi politično podvreči isti kos zemlje: srednjo in južnovzhodno Evropo.

Mussolinijeva politična igra, ki naj bi privedla do italijanskega imperija, je v bistvu zelo preprosta. Obstoji iz dveh tempov: prvič nadvlada nad Balkanom, drugič razširitev te nadvlade na vzhod do južne Rusije. Tako bi si Italija ustvarila monopol na ogromnem tržišču, ki bi štel 75 milijonov kupcev in odjemalcev. Na tej politični šahovnici si je Mussolini najprvo zagotovil albanskega in kmalu nato bolgarskega kmeta; sklenil je trdno zvezo z Ogrsko ter jo spopolnil še s prijateljsko pogodbo z Rumunijo in s Hitlerjem, ki se v tej pogodbi odpoveduje Nemcem na južnem Tirolskem. Prvi smoter vseh teh zvez in pogodb je bilo obkoljenje Jugoslavije, ki je Mussoliniju prevelika ovira za italijanski imperij na Balkanu. Neprestani izpadi italijanskega časopisja proti Jugoslaviji so jasno pričali, da se Mussolini resno bavi z mislijo razkosati Jugoslavijo. Če bi se mu posrečilo zdrobiti Jugoslavijo, bi zlahka nadvladal ves Balkan. Danes je po pisanju italijanskih listov sodeč Mussolini opustil misel na razkosanje Jugoslavije. A s tem še davno ni rečeno, da je odpadla misel nadvlade nad Balkanom, zlasti ker ta zamisel pomeni šele prvi korak k uresničenju italijanskega imperija. Druga zamisel je, kot že povedano, mnogo višja in širša in jo čudovito točno izraža slovito Mussolinijevo geslo: „Imeti hočemo proste roke od Prage do Odese.“ Ta politika pa nujno vključuje neodvisno Avstrijo. Kajti na severu srednje Evrope je Nemčija. Nemčija ima 65 milijonov prebivalcev. V desetih ali dvanajstih letih jih bo imela 70 milijonov. Nemčija je danes vojaška država, brezpogojno poslušna ukazom peščice ljudi, ki od vseh Nemcev brez izjeme zahtevajo isto železno disciplino kakor od svojih strankarskih pristašev, in ki jih blazna rasna romantika utegne pognati v nepreračunljive pustlovščine. Naj se Hitlerju posreči priključitev, in že se bo organiziral ogromen imperij, ki bo z vso svojo težo slonel na italijanskih ramah, ogrožal lombardsko ravnino in brezpogojno zapiral Italiji vrata na vzhod. „Če bi bili Nemci v Celovcu,“ pripoveduje Mussolini rad svojim obiskovalcem, „bi bili kmalu tudi v Trstu.“ In takoj nato pojasni svojo misel s stavkom: „Nočem Anschlussa!“ In res: ko je Curtius skušal izvesti priključitev gospodarskim putem, se je Mussolini takoj postavil Briandu ob bok ter hkratu s Francozom izrekel odločen: ne! Ko je bil nedavno kancler Dollfuß v Rimu in je Mussolini brez dvoma razpravljal z njim o priključitvi pred Papenom in Göringom, je duce dvignil kozarec ter napil na „bodočnost avstrijske republike“.

Kakor Hitler nujno potrebuje Avstrijo za svojo zedinjeno Veliko Nemčijo, tako bi priključitev prekrizala Mussoliniju vse načrte v srednji in južnovzhodni Evropi. Hitler in Mussolini, oba bijeta neizprosno borbo za Avstrijo. Prijateljstvo med Nemčijo in Italijo je le prehodna taktična Mussolinijeva poteza, ki naj bi Italijo zavarovala proti morebitnemu tretjemu sovražniku, kakor je bila tudi zveza med Italijo in avstroogrsko monarhijo pred vojno le taktičnega, zavarovalnega značaja proti Franciji. Značilno je tudi, da Mussolini odvrča Hitlerjeve poglede od Avstrije in srednje Evrope ter se mu jih trudi naperiti proti Poljski, oziroma preko Poljske po eni strani k baltskim deželam, po drugi strani proti Ukrajini. Brez dvoma bi Mussoliniju godilo, če bi se dalo s Hitlerjem pobotati za tako razdelitev interesnih sfer, da bi se Nemčija širila proti vzhodu in Rusiji, Italija na Balkan in južnovzhodno Evropo do Krima in Sirije. A Hitler zaenkrat ne odneha od Avstrije in vsa borba okoli Dunaja je v zadnjem jedru istovetna z borbo za nadvpliv med Nemčijo in Italijo, med Hitlerjem in Mussolinijem.

Z Mussolinijevo politično igro se v glavnih potezah krije politika, ki jo danes vodi Vatikan proti priključitvi. Danes nemara nihče skrbneje ne sledi borbi za Avstrijo in nihče ne skuša odločilneje in opreznije posegati vanjo kakor Vatikan. Naivno in otročje je na primer ogorčenje pariškega katoliškega časopisa „La Croix“, češ, „da je papež skupni oče vseh vernikov“ in da ga žali in sramoti, kdor o njem misli, da uganja politiko. Res vlada danes papež le nad liliputansko državo, a njegova resnična politična moč sega daleč preko tesnih mej Vatikana; nemški centrum in bavorska ljudska stranka sta bila še pred nedavnim važna izvršilna organa vatikanske politične moči; danes ima Vatikan brezpogojno oporo v avstrijski krščansko socialni stranki. Nekoč se je papeštvo opiralo na tri mogočne posvetne oblasti, na francosko, avstrijsko in špansko monarhijo. Vse tri so razpadle, zadnji dve leta 1918. in 1931. Namestu močne in katoliške habsburške monarhije so po srednji Evropi zavladale katolištvu bolj ali manj sovražne sile. Zaskrbljeno je gledal Vatikan na ogromne protestantske množice, ki so po odhodu Wittelsbachovcev zadobile večji vpliv v Nemčiji; zaskrbelo ga je češko husitstvo, kajti Praga je za Vatikan husitstvo in prostozidarstvo, ki je odločilno pripomoglo k ustanovitvi češkoslovaške države; vznemirjalo je Vatikan tudi pravoslavje onih južnih Slovanov, ki so v novi Jugoslaviji zadobili odločilno besedo. Če se je hotel Vatikan opreti v srednji Evropi na posvetno silo, je njegova politika po letu 1918. nujno morala stremeti za novo politično tvorbo, ki bi nekaj pomenila in bi bila katoliška hkratu.

In res je Vatikan izza leta 1918. poskusil vse mogoče, da bi se eni izmed velikih nemških katoliških dinastij, Wittelsbachovcem ali Habsburžanom, posrečilo vzpostaviti tako ali drugačno nemško katoliško monarhijo. Več let po prevratu so v katoliškem Rimu sanjarili o veliki katoliški enoti nemške narodnosti, obsegajoči Porenje, Alzacijo in vso Nemčijo južno od Meina s središčem v Münchenu ali na Dunaju. Kmalu pa se je pokazalo, da je ta načrt neizvedljiv. Tedaj se je Vatikan omejil na južno Nemčijo in na Avstrijo. In skladno s to težnjo je Vatikan zagovarjal Anshluß v upanju, da bo s sedmimi milijoni Avstrijcev pomnožil nemško katoliško množico. Morda ta Vatikanova naklonjenost priključitvi deloma pojasnjuje, zakaj se je kancler Dollfuß prve mesece svojega vladanja zavzemal za priključitev Nemčiji. Potem so se vrstili znani dogodki: Hitler nemški, oziroma bolje pruski kancler, Hitlerjev vpad v Monakovo, razpust centruma, snovanje enotne protestantske državne cerkve, hitlerjevski poganski nacionalizem, po svoji gorečnosti podoben islamu, ki poleg sebe ne trpi nobene druge vere. Ob tem hitlerskem navalu vatikanski politiki ni preostalo drugega, nego opreti se na Av-

strijo, začeti z drugimi posvetnimi silami borbo za ohranitev Avstije in nemara poskusiti restavracijo katoliške monarhije, ki bi naj obsegala Avstrijo in Ogrsko po žezlom Habsburžanov. Taka dualistična država bi bila dovolj močan branik proti luteranstvu, husizmu in pravoslavlju. Težko se je ubraniti domnevi, da bi Dollfluß na Dunaju in Gömbös v Budimpešti ne vedela za te smernice vatikanske politike. Čudno naključje pa je hotelo, da se vatikanska in Mussolinijeva politika v Podonavju trenutno krijeta. Vatikan in Mussolini, oba iz različnih nagibov odklanjata priključitev, se z ramo ob rami borita za ohranitev avstrijske republike in se strinjata celo v snovanju nove državne tvorbe, ki naj bi bila zelo podobna ranjki Avstriji v miniaturi.

* * *

Kaj tedaj? Italija se z vsemi svojimi zaveznicami v srednji Evropi in na Balkanu bori proti priključitvi in za ohranitev samostojne Avstrije; proti priključitvi se borita tudi Mala zveza in Vatikan, z eno besedo: vse nasledstvene države, Avstrija sama, Ogrska in Italija. Jasno pa je na prvi pogled, da je ta gigantska borba proti nemškemu imperializmu, ki si ga je težko misliti brez Avstrije, le negativnega, defenzivnega značaja. Če naj Avstrija ostane samostojna, tedaj je treba korenito in temeljito spremeniti obraz Podonavja. Položaj, ki so ga ustvarile mirovne pogodbe v Podonavju, je že iz zgolj ekonomskih nuj danes ta dan nemogoč, ne glede na to, da Avstrija ne bo mogla večno živeti od samih posojil. Zato bi z borbo za samostojno Avstrijo morala iti z roko v roki pozitivna rekonstrukcija in vsaj gospodarska preosnova Podonavja. In prav glede pozitivne preosnove Podonavja se pokaže čuden razdor med Italijo na eni in med Malo zvezo na drugi strani. Edina Italija ima namreč izdelan in dobro premišljen načrt za organizacijo Podonavja, program in načrt seveda, ki godi njenim imperialističnim ciljem, a pozitiven program vendarle. Mala zveza je vse doslej opravljala le negativno delo na dveh frontah: bori se proti Anschlussu, a bori se tudi proti italijanski zamisli ureditve Podonavja, kar dela borbo za Avstrijo še zapletenejšo in nevarnejšo. Mala zveza pa še do danes ni prišla s svojim lastnim, dobro premišljenim in velikopoteznim načrtom, ki bi njej v prid uredil razmere v Podonavju. Mala zveza je vse do danes negativna obrambna, a v ničemer konstruktivna sila in v tem je njena velika slabost. Ta slabost je toliko večja, ker je znano, da ima Mussolinijeva Italija velike ambicije; Italija natanko čuti, da se Evropa danes reorganizira; zakaj bi je neki ne organizirala Italija? V Italiji boste vedno češče slišali ali brali geslo: Bodoča Evropa — prestolnica Rim! In vsa znamenja pričajo, da hoče Mussolini zasesti prvo mesto na diplomatskem torišču, da bi se okoli njegovega zunanjega urada sukala vsa ostala evropska zunanja ministrstva, ker bi le iz njega prihajali vsi stvariteljski evropski pokreti. Dokler se bo Mala zveza krčevito in z naporom vseh svojih sil le branila, dokler bo Mala zveza le ohlapna defenzivna organizacija, ne pa tvorna sila, ki sama politično oblikuje, dotlej bo Italija vedno v premoči, ker se večno ne da braniti nečesa, kar kriči po reorganizaciji. S. L e b e n.

Prevodna literatura

Leonhard Frank: *Karl in Ana*. Prevedel Mile Klopčič. Ljubljana. Založba „Priatelj“. 1933. 102 str.

Poleg glavne povesti, po kateri ima — po francoskem vzorcu — knjiga svoj naslov, obsega slovenski prevod še dve krajši noveli, „Most usode“, torej za eno več, ko jih ima nemška predloga, ki je meni na razpolago (Berlin, Propyläen-Verlag, 1926, 175 str.) Svojevrstni način Frankovega pisanja, ki bolj naznačuje ko